

INTRODUCERE

Dominanta lucrării o constituie preocuparea pentru a pune în evidență motivul și scopul real al depoziției martorului atât în procesul juridic cât și în procesul extrajuridic.

În lucrare încercăm să găsim răspunsuri și soluții pentru unele probleme în legătură cu tema menționată, cum ar fi: dacă relatarea martorului reflectă întotdeauna realitatea obiectivă sau declarația nu este altceva decât o versiune subiectivă a faptelor la care a asistat martorul de *bona fides*? Martorul de *rea-credință* de fapt nu este altceva decât *un infractor* la care se referă multe din considerațiile pe care le facem în partea a doua din lucrare, atunci când analizăm pe larg art. 273 din Codul penal.

Martorul de *bona fides* este un subiect important al justiției, prin faptul că relatările sale furnizează elemente pentru stabilirea *adevărului* necesar pentru rezolvarea proceselor juridice sau extrajuridice.

Din acest punct de vedere, „autoritatea relatărilor martorilor – spunea un jurist¹ – este consecința unei prezumții de *bună-credință*, de capacitatea de a percepe exact faptele/situațiile și de a reda impresiile percepute. Mai mult decât atât, se

¹ Secțiunea de față reia textul publicat de Bogdan, T., *Psihologia judiciară*, București, 1957, p. 3; Bogdan, T., *Probleme de psihologie juridică*, Editura Științifică, București, 1973, pp. 145-179; Safanov, G. N., *Indreptarul anchetatorului penal*, vol. II, 1955 (trad. rom.), p. 32; Golu, M., *Psihofiziologia și psihologia comunicării interumane*, Editura Fundației România de Măine, București, 2021, p. 69.

presupune că martorul este înzestrat cu toate însușirile fizice și psihice necesare în acest scop, cu organe ale simțurilor normal dezvoltate, cu un psihic și cu o dezvoltare intelectuală normală.

Problema fundamentală asupra căreia se concentrează întreaga noastră cercetare din prezenta monografie, este aceea a forței probante a depozițiilor martorului, a măsurilor de înlăturare a erorilor judiciare cauzate de percepțiile greșite ale martorilor care redau impresiile lor. Oare martorul fiind de *bona fides*, poate să relateze instanței *altceva* decât realitatea obiectivă? La această întrebare, s-a răspuns afirmativ. Da! Martorul poate să greșească dintr-o serie întreagă de motive așa cum vom arăta, chiar în cazul prezumției *de bună-credință*, dar cunoașterea motivelor psihologice ne înarmează cu înțelegerea sursei acestor greșeli și ne fac capabili să putem conduce martorul cu maximum de veracitate posibilă²

² Bogdan, T., *op.cit.*, p. 145.

CAPITOLUL I

CONSIDERAȚII GENERALE DESPRE MĂRTURIA MINCINOASĂ

I. Reglementare

Activitatea organelor de justiție, în sensul cel mai larg al acestei noțiuni, are o puternică și profundă semnificație socială. Însăși legea, fixând principiile de organizare și funcționare a organismelor sociale chemate să înfăptuiască justiția, asigură o asemenea rezonanță¹.

Cu privire la această problemă, știința penală pornește de la constatarea că între politica penală² a oricărui stat și legea penală în vigoare în sistemul respectiv există o *concordanță necesară*, determinată de natura raportului dintre cele două fenomene: legea penală constituie mijlocul sau instrumentul necesar pentru exprimarea și realizarea politicii penale a statului, tot așa cum legea în genere este un instrument sau un mijloc de exprimare și de înfăptuire a politicii sale generale³.

¹ Filipaș, A., *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției*, Editura Academiei Române, 1985, p. 8.

² Ifrim, I., *Dreptul penal într-o viziune europeană*, Editura Universul Juridic, 2017, p. 54.

³ Naschitz, A., M., *Conștiința juridică*, Editura Științifică, București, 1964, p. 14: „...acesta reprezintă nu numai o oglindire, dar totodată un instrument deosebit de eficace de realizare a politicii”: Ceterchi, I., Demeter, I., Hanga, Vl., Boboș, Ghe., Luburici, M., Mazilu, D., Zotta, C., *Teoria generală a statului și dreptului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967, p. 99 etc.

Sarcina legiuitorului este să exprime cât mai exact și mai științific, din punct de vedere juridic, politica penală, în așa fel încât să ducă la înfăptuirea întocmai a acesteia⁴.

Se știe că, în România, Ministerul Justiției⁵ este organul de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului, care contribuie la buna funcționare a sistemului judiciar și la asigurarea condițiilor înfăptuirii justiției ca serviciu public, apărarea ordinii de drept și a drepturilor și libertăților cetățenești⁶. Afirmatia de mai sus, își găsește temeiul juridic în art. 1 alin. 3 și 4 din Legea fundamentală, în care se arată că: „România este un stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, dreptatea reprezintă valori supreme, iar statul este organizat potrivit principiului separației și echilibrul puterilor legislativă, executivă și judecătorească.”⁷

Legea penală, ca *ultima ratio*⁸, prevede în Titlul IV *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției*. De aici, s-ar putea susține

⁴ Dongoroz, V., *Tratat*, 1939, *op.cit.*, p. 7.

⁵ <http://www.just.ro> > minister > organizare-si-atribuții.

⁶ Dongoroz, V., *op.cit.*, p. 6; Feraru, E., *Inviolabilitatea persoanei – atribut esențial al dreptului la libertate, asigurat și garantat de Constituția României*, Revista Română de Drept, 1967, nr. 2, p. 5; Popescu, S., *Continuitate și discontinuitate în domeniul dreptului, Dreptul românesc și integrarea europeană*, vol. I, 2003, din comunicările prezentate la sesiunea științifică a Institutului de Cercetări Juridice din 28 martie 2003, Editura Tempus, București, *op.cit.*, p. 19; Dușu, M., *Dreptul: între ipostaze teoretice și avaturile mondializării*, Editura Academiei Române și Universul Juridic, București, 2014, p. 86.

⁷ Ionescu, C., Dumitrescu, C.A., *Constituția României. Comentarii și explicații*, Editura C.H. Beck, București, 2017, *op.cit.*, pp. 16-19; Andreescu, M., Puran, P., *Drept constituțional. Teoria generală a statului*, ediția a 3-a, Editura C.H. Beck, București, 2018, pp. 65-75.

⁸ Antoniu, G., *Legislația comunitară și legea penală*, Revista de Drept Penal nr. 2/2000, p. 9-17; Antoniu, G., *Dreptul penal și integrarea europeană*, Revista de Drept Penal nr. 3/2001, pp. 9-46; Antoniu, G., *Tratat de drept penal*, vol. I, Editura Universul Juridic, 2015, *op.cit.*, p. 65; Antoniu, G., *Unele observații critice asupra noului Cod penal, în volumul Dinamica dreptului românesc după aderarea la Uniunea Europeană*, Comunicări prezentate la sesiunea științifică a Institutului de Cercetări Juridice, Editura Universul Juridic, 2010, *op.cit.*, pp. 340-345.